

پاسخ نامه

سال دهم انسانی

۱۵ فروردین ماه ۹۹

دقت کرده‌ای پاسخ ✓

پدیدآورندگان آزمون

طراحان:

نام طراحان	نام درس
حسن پاسیار، حسین پرهیزگار، اسماعیل تشیعی، محمدجواد قورچیان، ابراهیم رضایی‌مقدم، اسماعیل گنجه‌ای	فارسی و نگارش (1)
درویشعلی ابراهیمی، مریم آقاییاری، ابراهیم رحمانی‌عرب، ولی‌الله نوروزی، مجید همایی	عربی زبان قرآن (1)
ابوالفضل احدزاده، محمد آقاصالح، محمد رضایی‌نقا، فردین سماقی، محمدرضا فرهنگیان، فرشته کیانی، شاهد گواه	دین و زندگی (1)
رحمت‌الله استیری، مانده امیری، فریبا توکلی، سارا حسن‌زاده	زبان انگلیسی (1)
محمد بحیرایی، هادی پلاور، فرهاد حسین‌پوری، شقایق راهبریان، امیر زراندوز، حمید زرین‌کفش، امیر محمودیان، فریده هاشمی، مهدی ملارمضانی	ریاضی و آمار (1)
علیرضا رضایی، سارا شریفی، فاطمه فهیمیان، مهسا عفتی، علی نوری	اقتصاد
سعید جعفری، ابراهیم رضایی‌مقدم، سمیه قان‌بیلی، عارفه‌سادات طباطبایی‌نژاد، افشین کیانی، اعظم نوری‌نیا	علوم و فنون ادبی (1)
علی‌محمد کریمی، مهدی کاردان، الهام میرزائی	تاریخ (1) ایران و جهان پاستان
محمدعلی خطیبی‌بایگی، کوثر دستورانی، هژبر رحیمی، حبیبه محبی، الهام میرزائی، شاهد گواه	جغرافیای ایران
بهزاد اندرز، علیرضا رضایی، حبیبه محبی، الهام میرزائی، محمدابراهیم مازنی	جامعه‌شناسی (1)
سیدمحمدرضا آذرکسب، راحله بابائی‌صومعه‌کیبودین، ناهید جوهریان، ژیللا سلاجقه، سیدمحمد مدنی‌دینانی	منطق

گزینشگران و ویراستاران:

نام درس	گزینشگر	مسئول درس	ویراستار استاد	ویراستار دانشجوی	مسئول درس مستندسازی	
فارسی و نگارش (1)	محمدجواد قورچیان	محمدجواد قورچیان	کاظم کاظمی - مرثضی منشاری	کامران الله‌مرادی	الناز معتمدی	
عربی زبان قرآن (1)	مریم آقاییاری	مریم آقاییاری	اسماعیل یونس‌پور، حسام حاج‌مؤمن	محمد مدنی‌دینانی	لیلا ایزدی	
دین و زندگی (1)	فرشته کیانی	محمد آقاصالح	سکینه گلشنی	---	زهره قموشی	
زبان انگلیسی (1)	سارا حسن‌نژاد	سارا حسن‌نژاد	فریبا توکلی	محدثه مرآتی آناهیتا اصغری	پویا گرجی	
ریاضی و آمار (1)	حمید زرین‌کفش	حمید زرین‌کفش	محمد بحیرایی	---	پویک مقدم	
اقتصاد	سارا شریفی	سارا شریفی	علیرضا رضایی		زهره قموشی	
علوم و فنون ادبی (1)	اعظم نوری‌نیا	اعظم نوری‌نیا	الهام محمدی، حسن وسگری		الناز معتمدی	
تاریخ (1) ایران و جهان پاستان	کامران الله‌مرادی	کامران الله‌مرادی	---	محمدعلی خطیبی‌بایگی	محدثه پرهیزکار	
جغرافیای ایران	محمدابراهیم مازنی	محمدابراهیم مازنی			کامران الله‌مرادی	زهره قموشی
جامعه‌شناسی (1)	محمدشاهوردی	محمدشاهوردی			کوثر دستورانی	
منطق	محمدشاهوردی	محمدشاهوردی				

گروه فنی و تولید

مدیر گروه: لیلا فیروزی

مسئول دفترچه: حبیبه محبی

حروف‌نگاری و صفحه‌آرایی: مهشید ابوالحسنی

مدیر واحد مستندسازی و مطابقت با مصوبات: فاطمه رسولی‌نسب

مسئول دفترچه‌ی مستندسازی: زهره قموشی

نظارت چاپ: سوران نعیمی

*دانش‌آموزان گرامی: برای دیدن سوال‌های دام‌دار آزمون به صفحه‌ی مقطع خود مراجعه کنید و نظر خود را در مورد سؤالات دام‌دار بنویسید و جایزه بگیرید.

فارسی و نگارش (۱)

۱-

(هسین پرهیزگار، لغت، ترکیبی)

تشریح گزینه‌های دیگر:

در گزینه «۱»: ورطه: مهلکه

در گزینه «۲»: هنگامه: شلوغی

در گزینه «۴»: تالاب: برکه

۲-

(مهمرباد قورپیان، املا، ترکیبی)

املا، صحیح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: حازم و محتاط

گزینه «۳»: پستی و لثیمی

گزینه «۴»: غوک و قورباغه، فراغ و آسایش

۳-

(هسین پرهیزگار، آرایه، صفحه ۱۰۰)

در این گزینه شاعر می‌گوید حتی اگر بینم تیر به سمت چشم من می‌آید هنگام دیدار تو چشمم را نمی‌بندم در حالی که این موضوع اختیاری نیست و اغراق آمیز است. سایر گزینه‌ها امکان پذیر و عادی است.

۴-

(اسماعیل تشیعی، آرایه، صفحه ۳۵)

در بیت گزینه «۲» علتی که ذکر شده شاعرانه و ادبی نیست؛ واقعی و درست است. علت گریه‌ام این است که جوانی‌ام مثل برق گذشت.

سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: علت پنهان بودن ماه، شرم او از چهره‌ی معشوق است.

گزینه «۳»: علت گریه (ذوب شدن) شمع نزدیکی صبح است.

گزینه «۴»: علت سیاهی زلف تو آن است که چشمت عاشقان را کشت.

هر سه علت خیالی و شاعرانه‌اند.

۵-

(اسماعیل کنه‌ای، دستور، صفحه ۷۹)

هر دو مصراع این بیت جمله ساده و مستقل است. «که» در هر دو مصراع ضمیر (اسم) در نقش متمم است.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۲»: در مصراع دوم «که (کز)» حرف ربط وابسته‌ساز است. مصراع اول جمله هسته و مصراع دوم جمله وابسته است.

گزینه «۳»: در مصراع اول این بیت، «کو = که او» حرف ربط وابسته‌ساز «که» آمده است. هم مصراع اول و هم مصراع دوم هر کدام جمله مرکب هستند.

گزینه «۴»: در اول مصراع دوم «وَر = و اگر» که کلمه «اگر» حرف ربط وابسته‌ساز است. مصراع اول هسته و مصراع دوم وابسته است.

۶-

(حسن پاسبان، دستور، صفحه ۱۹)

در بیت این گزینه حذف به قرینه لفظی صورت گرفته است. فعل «باش» در مصراع دوم حذف شده است.
تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: در مصراع اول فعل «است» دو بار حذف شده است.

گزینه «۲»: در مصراع دوم، قبل از «پارسایان» که مناداست، «ای» به قرینه معنوی حذف شده همچنین بعد از «مددی» فعل «کنید» به قرینه معنوی حذف شده است.
گزینه «۳»: بعد از واژه «به» فعل «است» به قرینه معنوی حذف شده است.

۷-

(حسن پاسبان، دستور، صفحه ۴۸)

(م) در مصراع اول بیت سوم در نقش متمم آمده است و در سایر گزینه‌ها نقش مضاف‌الیه دارد. (به من داد) متمم
تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: مضاف‌الیه: نقش خال تو هرگز از نظر من نبرد.

مضاف‌الیه

گزینه «۲»: مضاف‌الیه: آن چنان مهر تو در دل و جان من جای گرفت ...

مضاف‌الیه

گزینه «۴»: مضاف‌الیه: آتش در خانه و رخت من اوفتاد.

مضاف‌الیه

۸-

(ابراهیم رضایی‌مقدم، مفهوم، صفحه ۵۴)

مفهوم ابیات «۱، ۲ و ۳»، «ترجیح باطن بر ظاهر» است ولی بیت «۴» در ستایش معشوق سروده شده است.

۹-

(اسماعیل تشیعی، مفهوم، ترکیبی)

بیت ج: شجاعت و سرعت گردآفرید برای نبرد

بیت الف: ناتوانی گردآفرید و عقب‌نشینی از میدان جنگ

بیت ب: شگفتی و حیرت سهراب از دیدن گردآفرید

بیت د: آمادگی (زره پوشیدن) و شتاب گردآفرید برای نبرد

۱۰-

(اسماعیل کنه‌ای، مفهوم، صفحه ۱۰۷)

این که آسمان از اراده‌ی کسی شگفت‌زده شود و فرشتگان کسی را در جنگ و نبرد با دشمن، تحسین کنند، می‌تواند زمینه «خرق عادت» حماسه باشد. یعنی جریان یافتن حوادثی که با منطق و تجربه علمی سازگاری ندارد.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: شهادت‌طلبی و از خود گذشتگی در دفاع از میهن «زمینه ملی» حماسه است.

گزینه «۲»: اشاره به عقاید مذهبی، مراسم اجتماعی، جشن‌ها و آیین‌های قومی و ملی، سوگند خوردن و در این بیت «گوهرافشاندن و برپایی جشن نوروز» ویژگی ملی است.

گزینه «۳»: جاودانگی شاعر و عقایدش و اشاره به عقیده مذهبی (و لا تحسین آلذین قتلو فی سبیل الله امواتا ...) ویژگی ملی حماسه است.

عربی زبان قرآن (۱)

۱۱-

(مبیر همایی، ترجمه، صفحه ۳۳)

«یرید»: می‌خواهد / «تعلّم»: یادگرفتن، یادگیری، آموزش / «حیاتیة الیومیة»: زندگی

روزانه‌شان

۱۲-

(درویشعلی ابراهیمی، ترجمه، ترکیبی)

تشریح گزینه‌های دیگر:

در گزینه «۱»: «برف»، در گزینه «۲»: «بسیار، الهی» و در گزینه «۴»: «و، برف شب اول زمستان» نادرست‌اند.

۱۳-

(مریم آقاییاری، ترجمه، ترکیبی)

«فی یوم السبت»: در روز شنبه / «ستة اخطاء»: شش خطا / «مین»: از / «التّامن»: هشتم / «التّاسعة» نهم / «مقالتی العلمیة»: مقاله علمی‌ام / «حول الکیماة»: پیرامون

شیمی

۱۴-

(مبیر همایی، تعریب، ترکیبی)

ترجمه کلمات مهم:

برمی‌گردند: «یرجعون (مذکر)، یرجعن (مؤنث)» / می‌نویسند: «یکتوبون، یکتبن» (در صورتی که «الطّلاب یا الطّالبات» ابتدای جمله بیایند) / تجربیات مهم خود: «تجاربهم المهمة، تجاربهن المهمة»

۱۵-

(ابراهیم رهمانی عرب، لغت، ترکیبی)

در این گزینه «نکتّم» و «نستّر» (هر دو به معنی «پوشانیم») را می‌توانیم مترادف بگیریم، ولی کلمات متضادی در جمله پیدا نمی‌شود.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۲»: الغرفة = الحجرة (اتاق) / جلسوا (نشستند) ≠ وقفوا (ایستادند)

گزینه «۳»: قلیل ≠ الكثيرة / مشاكل = صعوبات

گزینه «۴»: اللیل ≠ التّهار / السّحاب = الغیم

۱۶-

(ولی الله نوروزی، لغت و مفهوم، ترکیبی)

ترجمه کل عبارت: «مردم در فصل زمستان برف را ملاحظه می‌کردند که از آسمان بی‌دری می‌بارید (می‌افتاد) پس زمین با رنگ سفید پوشیده می‌گردید!»

۱۷-

(مبیر همایی، قواعد، صفحه‌های ۲۷، ۲۸، ۳۸ و ۳۹)

«جالسوا» فعل امر جمع مذکر مخاطب است.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۲»: «تعاملن» صحیح است.

گزینه «۳»: «أجلست» صحیح است.

گزینه «۴»: «استخرجوا» صحیح است.

۱۸-

(ابراهیم رهمانی عرب، قواعد، صفحه ۵۱ و ۵۲)

«علماء»: فاعل / البلاد: مضاف الیه / «لبکتیریا»: مفعول / «المضیئة»: صفت

۱۹-

(ابراهیم رهمانی عرب، قواعد، صفحه ۶۳ و ۶۹)

در این گزینه «الإنسان» و «ضعیف» هر دو اسم‌های معرب‌اند و مبنی نمی‌باشند.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: «هم» اسم ضمیر) و مبنی است.

گزینه «۳»: «کیف» اسم پرسشی و مبنی است.

گزینه «۴»: «تلک» اسم اشاره و مبنی است.

۲۰-

(ابراهیم رهمانی عرب، مکالمه، صفحه ۵۳)

با توجه به عبارت «بالتأکید» که معنی «البته» می‌دهد. باید جواب مثبت باشد، در صورتی که جمله با «لیس» منفی شده است.

ترجمه گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: «کی مسلمانان خوشحال می‌شوند و عید فطر را جشن می‌گیرند؟ پس از پایان ماه روزه.»

گزینه «۳»: آیا به شهر سبزوار تاکنون سفر کرده‌ای؟ نه متأسفانه، ولی دوست دارم که سفر کنم.

گزینه «۴»: ای راننده ما می‌خواهیم که از مدائن برگردیم؛ من در خدمت شما هستم، بفرمایید.

دین و زندگی (۱)

۲۱-

(مفهم رضایی بقا، هدف زندگی، صفحه ۱۱)

هدف تقرب به خدا، به همان میزان که بزرگ و ضامن خوشبختی ماست، همت بزرگ و اراده محکم می‌طلبد؛ همانطور که دستیابی به گوهرهای گران‌قدر دریاها، پشتکاری شگرف می‌خواهد.

انسان‌ها به میزانی که زیبایی‌ها و خوبی‌ها را کسب کنند، به خدا نزدیک‌تر می‌شوند.

۲۲-

(فرزین سماقی - لرستان، هدف زندگی، صفحه ۵)

تفاوت میان هدف انسان با سایر موجودات آن است که انسان خود باید هدف از خلقت خود را بشناسد و آن را انتخاب کند و به سوی آن گام بردارد، در حالی که گیاهان به صورت طبیعی و حیوانات به صورت غریزی به سوی هدف خود حرکت می‌کنند.

۲۳-

(فرزین سماقی - لرستان، خود حقیقی، صفحه ۳۳)

ما غیر از بُعد جسمانی، بعد دیگری داریم که در فرهنگ دینی، از آن به روح تعبیر شده است. همین بعد است که به ما توانایی انتخاب و تصمیم‌گیری می‌دهد، به دنبال کمالات نامحدود (نه محدود) است و توانایی درک واقعیت و تفکر و اندیشه به ما می‌بخشد.

۲۴-

(مفهم رضایی بقا، توکیبی، صفحه ۴۰ و ۸۳)

بهبشت را بدین سبب سرای سلامتی (دارالسلام) می‌نامند که هیچ نقصانی، غصه‌ای، ترسی و ... در آنجا نیست. نبودن غصه، معادل عبارت «لَا هُمْ يَحْزَنُونَ» است و نبودن ترس، معادل عبارت «فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ» می‌باشد.

۲۵-

(فرشته کیانی، آینده روشن، صفحه ۵۴ و ۵۵)

آیات مذکور به ترتیب مرتبط است با ضرورت معاد بر اساس عدل و حکمت الهی.

۲۶-

(مفهم رضا فرهنگیان، منزلگاه بعد، صفحه ۶۴ و ۶۵)

ثواب آموزش نماز تا وقتی که به دیگران منتقل می‌شود و با از آن استفاده می‌شود، در پرونده عمل انسان ثبت می‌شود و بر حسنات انسان می‌افزاید، گرچه خود فرد از دنیا رفته باشد (آثار ماتاخر) ولی «روزه گرفتن» جزء آثار مانقدم محسوب می‌شود و آیه شریفه «بَيْنُوا الْإِنْسَانَ يَوْمَئِذٍ بِمَا قَدَّمَ وَأَخَّرَ» در این باره است.

۲۷-

(مفهم آقا صالح، توکیبی، صفحه ۷۴ و ۸۸)

مطابق با آیه «إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالِ الْيَتَامَىٰ ظُلْمًا أَلَمْ يَأْكُلُوا فِي بُطُونِهِمْ نَارًا» در صورتی که استفاده از اموال یتام از روی ظلم و ستم و به ناحق باشد، هنگامی که پرده‌ها کنار می‌رود و باطن عمل عیان می‌گردد، حقیقت آن به صورت زبانه کشیدن آتش از درون جان آشکار می‌گردد.

۲۸-

(مفهم رضایی بقا، فرجام کار، صفحه ۸۴)

طبق آیات ۲۲ تا ۳۵ سوره معارج: «و آن‌ها که امانت‌ها و عهد خود را رعایت می‌کنند و آن‌ها که به راستی ادای شهادت کنند و آن‌ها که بر نماز مواظبت دارند، آنان در باغ‌های بهشتی گرامی داشته می‌شوند.»، تکریم در بهشت، یاداش الهی برای متعهدان به امانت‌ها و صادقان در شهادت دادن (استشهاد) و مراقبان بر نماز است.

۲۹-

(مفهم رضایی بقا، فرجام کار، صفحه ۸۶)

دوزخیان گاهی دیگران را مقصر می‌شمارند و می‌گویند: «شیطان و بزرگان و سرورانمان سبب گمراهی (ضلالت) ما شدند.»
شیطان می‌گوید: «من فقط شما را فراخواندم و شما نیز مرا پذیرفتید. مرا ملامت نکنید، خود را ملامت کنید.»

۳۰-

(ابوالفضل امرزاده، آهنگ سفر، صفحه ۹۹)

بعد از مراقبت، نوبت محاسبه است تا میزان موفقیت و وفاداری به عهد، به دست آید و عوامل موفقیت یا عدم موفقیت، شناخته شود. بعد از محاسبه اگر معلوم شود که در انجام عهد خود موفق بوده‌ایم، خوب است خدا را سپاس بگوییم و شکرگزار او باشیم؛ زیرا می‌دانیم که او بهترین پشتیبان ما در انجام پیمان‌هاست.

دین و زندگی (۱) (شاهد گواه)

۳۱-

(کتاب آبی، اعتماد بر او، صفحه ۱۰۰ کتاب درسی)

با توجه به آیه «... إن ارادنی الله بضر هل هن کاشفات ضره أو ارادنی برحمة هل هن مسکات» رحمت: اگر خدا خواهد که به من زبانی رسد آیا آنان دورکننده گزند او هستند؟ یا اگر رحمتی برای من خواهد آیا آنان بازدارنده رحمت او هستند؟ دلیل دل‌بستگی و اعتماد به خدا، از دست دادن تأثیرگذاری تمام عوامل موثر در برابر اراده خداست.

۳۲-

(کتاب آبی، اعتماد بر او، صفحه ۱۰۹ و ۱۱۰ کتاب درسی)

انسان متوکل می‌داند که در صورت انجام وظیفه، هر نتیجه‌ای که به دست آید، به مصلحت اوست، گرچه خود بدان مصلحت آگاه نباشد. زیرا خداوند آینده‌ای را می‌بیند که ما نمی‌بینیم و به مصلحت‌هایی توجه دارد که ما درک نمی‌کنیم. توکل، کمک‌کننده و امیددهنده به کسی است که اهل همت، تعقل و پشتکار است. (توکل کننده‌ای که وظیفه‌اش را انجام می‌دهد.)

۳۳-

(کتاب آبی، اعتماد بر او، صفحه ۱۱۱ کتاب درسی)

از شعر «گر توکل می‌کنی در کار کن / کشت کن پس تکیه بر جبار کن» این مفهوم را می‌توان فهمید: توکل کننده‌ای که اهل معرفت باشد، می‌داند که انسان باید در راستای راهیابی به نیازها و خواسته‌هایش، از ابزار و اسباب بهره جوید.

۳۴-

(کتاب آبی، اعتماد بر او، صفحه ۱۰۹ کتاب درسی)

با توجه به کلام حضرت علی (ع) اهل توکل اگر از تنهایی به وحشت بیفتند یاد خدا آنان را آرام می‌کند و اگر مصیبت‌ها بر آنان فرو بارد، به خداوند پناه می‌برند.

۳۵-

(کتاب آبی، اعتماد بر او، صفحه ۱۰۸ کتاب درسی)

هنگامی که بدانیم سرنوشت ابدی انسان‌ها بر اساس رفتار آنان در دنیا تعیین می‌شود، لازم است بار دیگر با خدای خود «تجدید عهد» کنیم و عزم نماییم تصمیم بگیریم راه زندگی را محکم‌تر و مطمئن‌تر از گذشته، همان‌گونه که خدا از ما خواسته است، بپیماییم.

۳۶-

(کتاب آبی، دوستی با خدا، صفحه ۱۱۹ و ۱۲۰ کتاب درسی)

امام صادق (ع) می‌فرماید: «ما احب الله من عساه: کسی که از فرمان خدا سرپیچی می‌کند، او را دوست ندارد». پس لازمه دوست داشتن و محبت پیروی است و این مفهوم با این دیدگاه که قلب انسان با خدا باشد کافی است و عمل به احکام دین ضرورتی ندارد، در تضاد است و پاسخ آن را داده و آن را رد می‌کند.

۳۷-

(کتاب آبی، دوستی با خدا، صفحه ۱۲۱ کتاب درسی)

امام خمینی (ره) در پیام ارزشمندی، به مسلمانان جهان سفارش می‌کنند: «باید مسلمانان، فضای سراسر عالم را از محبت و عشق نسبت به ذات حق و بغض عملی نسبت به دشمنان خدا لبریز کنند».

۳۸-

(کتاب آبی، دوستی با خدا، صفحه ۱۱۸ کتاب درسی)

اکسیری که مردگان را حیات می‌بخشد، محبت الهی است که مرتبط با مفهوم آیه شریفه «و من الناس من یتخذ من دون الله اندادا... و الذین آمنوا اشد حبا لله» است.

۳۹-

(کتاب آبی، دوستی با خدا، صفحه ۱۲۱ کتاب درسی)

محبت به اهل بیت (ع) با «دوستی با دوستان خدا» و جهاد در راه خدا با «بیزاری از دشمنان خدا و مبارزه با آنان»، از آثار محبت به خدا و راه‌های افزایش آن، مرتبط است.

۴۰-

(کتاب آبی، دوستی با خدا، صفحه ۱۲۱ کتاب درسی)

پایه و اساس اسلام، جمله «لا اله الا الله» است و دینداری بر دو پایه استوار است (تولی و تبری) و بین میزان دوستی با خدا و میزان نفرت از باطل رابطه مستقیم برقرار است، چون هر چه دوستی با خدا عمیق‌تر باشد، نفرت از باطل هم عمیق‌تر می‌شود.

(زبان انگلیسی (۱))

۴۱-

(رحمت‌الله استیری)

ترجمه‌ی جمله: «رضا مقداری پول پس‌انداز می‌کند، چون قصد دارد ماشین جدیدی بخرد.»

توضیح تکات درسی:

با توجه به این‌که رضا در حال پس‌انداز پول است، تصمیم او برای خریدن ماشینی جدید قطعاً از قبل گرفته شده است؛ پس تنها می‌توانیم از ساختار "be going to" استفاده کنیم.

(گرامر)

۴۲-

(مانره امیری)

ترجمه‌ی جمله: «او هنوز آن دختر را به‌عنوان آن نوجوان سرزنده‌ای که همواره دانش‌آموز خیلی خوبی بود، به یاد آورد.»

توضیح تکات درسی:

فعل "remember" از جمله افعال "stative" است که به شکل استمراری به‌کار نمی‌روند. (رد گزینه‌های «۱» و «۳»). با توجه به اینکه زمان فعل دوم "was" گذشته است، به این نتیجه می‌رسیم که زمان جمله گذشته است نه آینده. (رد گزینه «۴»)

(گرامر)

۴۳-

(فربیا توکلی)

ترجمه‌ی جمله: «تعطیلات کنار دریا بهتر از تعطیلات در کوهستان است.»

توضیح تکات درسی:

در سؤال مقایسه بین دو مورد (تعطیلات کنار دریا و کوهستان) صورت گرفته است پس به صفت تفصیلی نیاز داریم.

(گرامر)

شکل تفصیلی "good" به صورت "better" است.

۴۴-

(سارا حسن‌زاده)

ترجمه‌ی جمله: «برادر و خواهر من دپروز ساعت ۱۱ صبح تنیس بازی می‌کردند.»

توضیح تکات درسی:

چون فاعل (My brother and sister) جمع است به فعل جمع نیاز داریم.

(گرامر)

۴۵-

(رحمت‌الله استیری)

ترجمه‌ی جمله: «من فکر می‌کنم این دانش‌آموزان آینده‌روشنی خواهند داشت.»

(۱) انسان
(۲) آینده
(۳) طبیعت
(۴) شعر
(واژگان)

۴۶-

(مانره امیری)

ترجمه‌ی جمله: «کودکان معمولاً در سال دوم زندگی شروع به پرورش [مهارت] صحبت کردن می‌کنند.»

(۱) سفر کردن
(۲) به‌دست آوردن
(۳) پرورش دادن
(۴) جست‌وجو کردن

(واژگان)

۴۷-

(فربیا توکلی)

ترجمه‌ی جمله: «همان هتل ساک‌هایش را به‌تنهایی به اتاق خود حمل کرد، زیرا کسی نبود که به او کمک کند.»

(۱) خراب کردن
(۲) حمل کردن
(۳) اهدا کردن
(۴) دادن

(واژگان)

۴۸-

(سارا حسن‌زاده)

ترجمه‌ی جمله: «جنگل خانه‌ی انواع متفاوت بسیاری از گیاهان و حیوانات است.»

(۱) امید
(۲) جنگل
(۳) ببر
(۴) خطر

(واژگان)

۴۹-

(سارا حسن‌زاده)

ترجمه‌ی جمله: «وقتی زندگی صد دلیل برای گریه کردن به شما می‌دهد، به زندگی نشان دهید که هزار دلیل برای لبخند زدن دارید.»

(۱) هزار
(۲) سالم
(۳) زنده
(۴) روزانه

(واژگان)

۵۰-

(سارا حسن‌زاده)

ترجمه‌ی جمله: «اما من این داستان را اختراع نکردم - هر چه که به شما گفتم درست است.»

(۱) سعی کردن
(۲) زندگی کردن
(۳) اختراع کردن
(۴) ترک کردن
(واژگان)

ریاضی و آمار (۱)

۵۱-

(شقایق راهبریان، معادله و مسائل توصیفی، صفحه ۱۰ و ۱۱)

با توجه به شکل، دو کفه ترازو باید با یکدیگر برابر باشند، لذا داریم:

طرف راست = طرف چپ

$$3x + 2x + 5x + 9 = 3 \times 2x + 19$$

$$\Rightarrow 10x + 9 = 6x + 19 \Rightarrow 10x - 6x = 19 - 9$$

$$\Rightarrow 4x = 10 \Rightarrow x = \frac{10}{4} = \frac{5}{2} = 2 \frac{1}{2}$$

۵۲-

(فریبه هاشمی، حل معادله درجه ۲ و کاربردها، صفحه ۱۹ و ۲۲)

$$3x - 1$$

$$\text{مساحت مستطیل} = x(3x - 1) = 3x^2 - x$$

$$\text{محیط مستطیل} = 2(x + 3x - 1) = 2(4x - 1) = 8x - 2$$

$$+2 \text{ محیط مستطیل} = \text{مساحت مستطیل}$$

$$3x^2 - x = 8x - 2 + 2 \Rightarrow 3x^2 - 9x = 0$$

$$\Rightarrow 3x(x - 3) = 0 \Rightarrow \begin{cases} 3x = 0 \Rightarrow x = 0 \\ x - 3 = 0 \Rightarrow x = 3 \end{cases}$$

پس مستطیل به شکل زیر می‌باشد:

$$3 \times 3 - 1 = 8$$

$$\text{محیط مستطیل} = 2 \times (3 + 8) = 2 \times 11 = 22$$

۵۳-

(هاری پلور، حل معادله درجه ۲ و کاربردها، صفحه ۲۷ و ۳۲)

معادله درجه دوم زمانی دارای دو ریشه متمایز است که مبین معادله (Δ) مثبت باشد، داریم:

$$ax^2 - 4x + 3 = 0 \xrightarrow{\text{مقایسه با فرم استاندارد}} \begin{cases} a' = a \\ b' = -4 \\ c' = 3 \end{cases}$$

$$\Delta = b'^2 - 4a'c' \Rightarrow \Delta = (-4)^2 - 4 \times (a) \times 3 = 16 - 12a \xrightarrow{\Delta > 0}$$

$$16 - 12a > 0 \Rightarrow 12a < 16 \Rightarrow a < \frac{16}{12} = \frac{4}{3}$$

۵۴-

(امیر زرانروز، حل معادله درجه ۲ و کاربردها، صفحه ۲۷ و ۳۲)

در معادله درجه دوم $ax^2 + bx + c = 0$ در صورت وجود دو ریشه متمایز، مجموع

آنها از رابطه $-\frac{b}{a}$ و حاصل ضرب آنها از رابطه $\frac{c}{a}$ بدست می‌آید، داریم:

$$-2x^2 - 6x + 1 = 0 \Rightarrow \begin{cases} \alpha + \beta = \frac{-b}{a} = \frac{-(-6)}{-2} = -3 \\ \alpha\beta = \frac{c}{a} = \frac{1}{-2} = -\frac{1}{2} \end{cases}$$

$$\Rightarrow \underbrace{\Delta\alpha + \Delta\beta}_{\text{فاکتوراز}} - 6\alpha\beta = \Delta(\alpha + \beta) - 6\alpha\beta$$

$$= \Delta \times (-3) - 6 \times \left(-\frac{1}{2}\right) = -15 + 3 = -12$$

۵۵-

(مهمرب بیرایی، معادله‌های شامل عبارتهای گویا، صفحه ۳۳ تا ۳۸)

معادله را با استفاده از طرفین وسطین کردن حل می‌کنیم:

$$\frac{x-1}{2x+3} = \frac{x}{5x+4} \Rightarrow (x-1)(5x+4) = x(2x+3)$$

$$\Rightarrow 5x^2 + 4x - 5x - 4 = 2x^2 + 3x$$

$$\Rightarrow 5x^2 - x - 4 = 2x^2 + 3x \Rightarrow 5x^2 - 2x^2 - x - 3x - 4 = 0$$

$$\Rightarrow 3x^2 - 4x - 4 = 0 \xrightarrow{\text{مقایسه با فرم استاندارد}} \begin{cases} a = 3 \\ b = -4 \\ c = -4 \end{cases}$$

$$\Delta = b^2 - 4ac$$

$$\Rightarrow \Delta = (-4)^2 - 4 \times (3) \times (-4) = 16 + 48 = 64$$

$$x_1 = \frac{-b + \sqrt{\Delta}}{2a} = \frac{-(-4) + \sqrt{64}}{2 \times 3} = \frac{4 + 8}{6} = \frac{12}{6} = 2$$

$$x_2 = \frac{-b - \sqrt{\Delta}}{2a} = \frac{-(-4) - \sqrt{64}}{2 \times 3} = \frac{4 - 8}{6} = \frac{-4}{6} = -\frac{2}{3}$$

حال باید بررسی کنیم که جواب‌های به‌دست آمده ریشهٔ مخرج کسرها نباشند. از

آن‌جا که x_1 و x_2 با $-\frac{4}{3}$ و $-\frac{3}{4}$ برابر نیستند، هر دو جواب قابل قبول است.

۵۶-

(فرهاد حسین پوری، مفهوم تابع، صفحه ۳۰ تا ۳۹)

رابطه‌ای تابع است که هر خط موازی محور y ها نمودار آن را حداکثر در یک نقطه

قطع کند. با توجه به این تعریف تنها نمودار مربوط به گزینه «۲» تابع می‌باشد.

۵۷-

(شقایق راهبریان، ضابطه جبری تابع، صفحه ۵۰ تا ۵۵)

با توجه به مقادیر برد تابع داریم:

$$\begin{cases} f: A \rightarrow B \\ f(x) = \frac{2x}{x-3} \end{cases}$$

$$f(a) = -2 \Rightarrow \frac{2a}{a-3} = -2 \Rightarrow 2a = -2a + 6 \Rightarrow 4a = 6 \Rightarrow a = \frac{3}{2}$$

$$f(b) = \frac{1}{2} \Rightarrow \frac{2b}{b-3} = \frac{1}{2} \Rightarrow 2 \times 2b = b - 3 \Rightarrow 4b = b - 3 \Rightarrow 3b = -3 \Rightarrow b = -1$$

$$\Rightarrow 3b = -3 \Rightarrow b = -1$$

$$f(c) = 3 \Rightarrow \frac{2c}{c-3} = 3 \Rightarrow 2c = 3c - 9 \Rightarrow 2c - 3c = -9 \Rightarrow -c = -9 \Rightarrow c = 9$$

$$\Rightarrow -c = -9 \Rightarrow c = 9$$

پس دامنهٔ تابع به صورت $\{a, b, c\} = \{\frac{3}{2}, -1, 9\}$ می‌باشد.

۵۸-

(هاری پلور، نمودار تابع خطی، صفحه ۵۶ تا ۶۲)

اگر دمای جسمی یک درجهٔ سانتی‌گراد تغییر کند با توجه به معادله $F = \frac{9}{5}C + 32$ دمای

آن برحسب فارنهایت $\frac{9}{5}$ درجه تغییر می‌کند، پس به‌ازای کاهش دمای ۳۵ درجهٔ

سانتی‌گراد دمای جسم برحسب فارنهایت $63 = \frac{9}{5} \times (35)$ درجه کاهش می‌یابد.

۵۹-

(قریبه هاشمی، نمودار تابع خطی، صفحه ۵۶ تا ۶۲)

فرض می‌کنیم ضابطه‌ی تابع خطی به فرم $f(x) = mx + n$ باشد، در این صورت داریم:

$$f(x) = mx + n \Rightarrow \begin{cases} f(2) = 2m + n \\ f(3) = 3m + n \\ f(-2) = -2m + n \end{cases} \xrightarrow{f(-2) = -4} \begin{cases} 2m + n = 4 \\ 3m + n = 4 \\ -2m + n = -4 \end{cases} \quad (1)$$

$$f(2) = \frac{f(3)}{2} \Rightarrow 2m + n = \frac{3m + n}{2} \Rightarrow 2 \times (2m + n) = 3m + n$$

$$\Rightarrow 4m + 2n = 3m + n \Rightarrow m + n = 0 \quad (2)$$

$$\xrightarrow{(2), (1)} \begin{cases} m + n = 0 \\ -2m + n = -4 \end{cases} \xrightarrow{\times(-1)} \begin{cases} -m - n = 0 \\ -2m + n = -4 \end{cases}$$

$$-3m = -4 \Rightarrow m = \frac{4}{3} \xrightarrow{(2)} n = -\frac{4}{3}$$

$$f(x) = \frac{4}{3}x - \frac{4}{3} \xrightarrow{x=-1} f(-1) = \frac{4}{3} \times (-1) - \frac{4}{3} = -\frac{4}{3} - \frac{4}{3} = -\frac{8}{3}$$

۶۰-

(مهمرب بفرایی، نمودار تابع درجه ۲، صفحه ۶۳ تا ۷۰)

معادله‌ی محور تقارن سهمی به معادله $y = ax^2 + bx + c$ همان طول رأس سهمی

است که از رابطه $x = -\frac{b}{2a}$ بدست می‌آید، حال داریم:

$$y = \frac{3}{2}x^2 + x - 4 \xrightarrow{\text{مقایسه با فرم استاندارد}} \begin{cases} a = \frac{3}{2} \\ b = 1 \\ c = -4 \end{cases}$$

$$x_v = -\frac{1}{2 \times \frac{3}{2}} = -\frac{1}{3}$$

۶۱-

(امیر مهمربیان، نمودار تابع درجه ۲، صفحه ۶۳ تا ۷۰)

با توجه به اینکه دهانه سهمی به طرف پایین باز می‌شود، می‌بایست ضریب x^2 منفی

باشد که با توجه به گزینه‌ها، گزینه‌های «۱» و «۴» رد می‌شوند، از طرفی طول رأس

سهمی $x = 3$ است که با بررسی گزینه‌های «۲» و «۳» داریم:

$$2) y = -x^2 - 6x - \frac{5}{2} \Rightarrow \text{طول رأس } x = \frac{-(-6)}{2 \times (-1)} = \frac{6}{-2} = -3 \quad \times$$

$$3) y = -\frac{1}{2}x^2 + 3x - \frac{5}{2} \Rightarrow \text{طول رأس } x = \frac{-3}{2 \times (-\frac{1}{2})} = \frac{-3}{-1} = 3 \quad \checkmark$$

لذا معادله سهمی گزینه «۳» مربوط به نمودار است.

۶۲-

(عمید زرین‌کفش، نمودار تابع درجه ۲، صفحه ۶۳ تا ۷۰)

ابتدا با توجه به رابطه $x + 2a = 80$ مقدار a را بر حسب x می‌یابیم و در رابطه

$y = ax$ قرار می‌دهیم:

$$x + 2a = 80 \Rightarrow 2a = 80 - x \Rightarrow a = 40 - \frac{x}{2} \quad (1)$$

$$y = ax \xrightarrow{(1)} y = (40 - \frac{x}{2}) \times x = \frac{-x^2}{2} + 40x$$

تابع حاصل ضرب، یک سهمی بر حسب x می‌باشد که برای یافتن مقدار ماکسیم آن کافی است عرض رأس سهمی را بیابیم:

$$y = -\frac{x^2}{2} + 40x \xrightarrow{\text{مقایسه با فرم استاندارد}} \begin{cases} a = -\frac{1}{2} \\ b = 40 \\ c = 0 \end{cases}$$

$$\text{طول رأس سهمی } x = -\frac{b}{2a} = \frac{-40}{2 \times (-\frac{1}{2})} = 40$$

$$\text{عرض رأس سهمی } y = -\frac{(40)^2}{2} + 40 \times 40 = -\frac{1600}{2} + 1600 = -800 + 1600 = 800$$

۶۳-

(هاری پلور، نمودار تابع درجه ۲، صفحه ۶۳ تا ۷۰)

تابع سود شرکت از تفاضل تابع هزینه از تابع درآمد شرکت حاصل می‌شود.

تابع هزینه - تابع درآمد = تابع سود

$$P(x) = R(x) - C(x)$$

$$\Rightarrow P(x) = -\frac{x^2}{20} + 300x - (50x + 65000) = -\frac{x^2}{20} + 250x - 65000$$

$$P(x) = -\frac{x^2}{20} + 250x - 65000$$

حالا برای یافتن حداکثر سود، کافی است عرض رأس سهمی تابع سود را بیابیم:

$$P(x) = -\frac{x^2}{20} + 250x - 65000 \xrightarrow{\text{مقایسه با فرم استاندارد}} \begin{cases} a = -\frac{1}{20} \\ b = 250 \\ c = -65000 \end{cases}$$

$$x_v = -\frac{b}{2a} \Rightarrow x_v = -\frac{250}{2 \times (-\frac{1}{20})} = \frac{250}{\frac{1}{10}} = 2500$$

$$P(2500) = -\frac{(2500)^2}{20} + 250 \times 2500 - 65000$$

$$= -312500 + 625000 - 65000 = 247500$$

۶۴-

(امیر مهمربیان، گردآوری داده‌ها، صفحه ۷۲ تا ۷۵)

(۱) از آنجا که از هر کلاس ۲ نفر را از ردیف اول انتخاب می‌کنیم، همه افراد کلاس

شانس انتخاب شدن ندارند، پس نمونه تصادفی نیست.

(۲) فقط از بین کسانی که بیش از صد هزار تومان خرید کرده‌اند، انتخاب می‌کنیم و

سایر افراد (خرید کمتر از صد هزار تومان) شانس برای انتخاب شدن ندارند. پس

شانس همه افراد در انتخاب شدن یکسان نیست و نمونه تصادفی نیست.

(۳) در این نمونه‌گیری، همه دانش‌آموزان شانس یکسانی برای انتخاب شدن دارند و

نمونه تصادفی است.

(۴) از آنجا که سنگین‌ترین میوه هر درخت انتخاب می‌شود، میوه‌های دیگر شانس

انتخاب شدن ندارند و نمونه تصادفی نیست.

۶۵-

(امیر زراتروز، گردآوری داده‌ها، صفحه ۸۰ تا ۸۴)

موارد (الف)، (ب) و (د) نادرست هستند که اصلاح شده آنها به صورت زیر است:

دمای یک اجاق گاز ← کمی فاصله‌ای

وزن جعبه‌های میوه ← کمی نسبتی

رتبه افراد در کنکور ارشد ← کیفی ترتیبی

۶۶-

(مهری ملارمشانی، معیارهای گرایش به مرکز، صفحه ۱۵ تا ۱۸)

میانگین داده‌های اولیه را بدست می‌آوریم:

۹, ۱۰, ۱۵, ۲۳, ۱۴, ۱۳, ۶۱۶

$$\bar{x} = \frac{9+10+15+23+14+13+616}{7} = \frac{700}{7} = 100$$

داده ۶۱۶ اختلاف زیادی با بقیه دارد. لذا داده دور افتاده محسوب می‌شود و با حذف

آن داریم:

۹, ۱۰, ۱۵, ۲۳, ۱۴, ۱۳

$$\bar{x}' = \frac{9+10+15+23+14+13}{6} = \frac{84}{6} = 14$$

$$\bar{x} - \bar{x}' = 100 - 14 = 86$$

۶۷-

(همید زرین‌کفش، معیارهای گرایش به مرکز، صفحه ۱۵ تا ۱۸)

ابتدا داده‌ها را از کوچک به بزرگ مرتب می‌کنیم:

۳, ۷, ۸, ۹, ۱۱, ۱۲, ۱۵, ۱۷

چون تعداد داده‌ها (۸) زوج است میانه برابر میانگین دو داده چهارم و پنجم است.

$$\text{میانه} = \frac{9+11}{2} = 10$$

$$\text{میانگین} = \frac{3+7+8+9+11+12+15+17}{8} = \frac{82}{8} = 10.25$$

حال اگر به داده‌های کمتر از میانه ۲ واحد اضافه کنیم:

۳+۲, ۷+۲, ۸+۲, ۹+۲, ۱۱, ۱۲, ۱۵, ۱۷

$$\Rightarrow 5, 9, 10, 11, 11, 12, 15, 17$$

$$\text{میانه جدید} = \frac{11+11}{2} = 11$$

$$\text{میانگین در حالت جدید} = \frac{5+9+10+11+11+12+15+17}{8} = \frac{90}{8} = 11.25$$

پس میانه و میانگین داده‌های جدید هر کدام، یک واحد افزایش می‌یابند.

۶۸-

(فریره هاشمی، معیارهای پراکندگی، صفحه ۸۹ تا ۹۲)

برای بدست آوردن واریانس ابتدا میانگین داده‌ها را می‌یابیم:

$$\bar{x} = \frac{3+10+3+8+6+5+12+14+2}{9} = \frac{63}{9} = 7$$

حال با توجه به رابطه واریانس داریم:

$$\sigma^2 = \frac{(x_1 - \bar{x})^2 + \dots + (x_n - \bar{x})^2}{n}$$

$$\Rightarrow \sigma^2 = \frac{(3-7)^2 + (10-7)^2 + (3-7)^2 + (8-7)^2 + (6-7)^2 + (5-7)^2 + (12-7)^2 + (14-7)^2 + (2-7)^2}{9}$$

$$\Rightarrow \sigma^2 = \frac{(-4)^2 + (3)^2 + (-4)^2 + 1^2 + (-1)^2 + (-2)^2 + 5^2 + 7^2 + (-5)^2}{9}$$

$$= \frac{16+9+16+1+1+4+25+49+25}{9} = \frac{146}{9} = 16.22$$

۶۹-

(امیر زراتروز، معیارهای پراکندگی، صفحه ۸۹ تا ۹۲)

می‌دانیم اگر واریانس تعدادی داده برابر صفر باشد، تمام آن داده‌ها با هم برابرند. لذا

همه نمرات علی باید برابر باشند. پس گزینه «۱» درست است.

۷۰-

(هاری پلور، معیارهای پراکندگی، صفحه ۸۹ تا ۹۲)

ابتدا میانگین داده‌ها را می‌یابیم تا a بدست آید:

$$2a+1, a-1, 3a+4, 2a$$

$$\bar{x} = \frac{2a+1+a-1+3a+4+2a}{4} = \frac{8a+4}{4} = 2a+1 \rightarrow \bar{x}=7$$

$$2a+1=7 \Rightarrow 2a=6 \Rightarrow a=3$$

پس داده‌ها به صورت زیر می‌باشند:

$$2 \times 3 + 1, 3 - 1, 3 \times 3 + 4, 2 \times 3$$

$$\Rightarrow 7, 2, 13, 6$$

حال رابطه انحراف معیار را می‌نویسیم دقت کنید که میانگین ۷ است:

$$\sigma = \sqrt{\frac{(7-7)^2 + (2-7)^2 + (13-7)^2 + (6-7)^2}{4}}$$

$$= \sqrt{\frac{0^2 + (-5)^2 + (6)^2 + (-1)^2}{4}}$$

$$= \sqrt{\frac{25+36+1}{4}} = \sqrt{\frac{62}{4}} = \sqrt{15.5}$$

اقتصاد

۷۱-

(سارا شریفی، اقتصاد چیست؟، صفحه‌های ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۴، ۱۵، ۱۷ و ۱۸)
الف) به یقین ملاک «بهترین بودن» این است که با استفاده از این منابع بتوان بیش‌ترین میزان منافع (مانند تولید) را به‌دست آورد و سطح بالاتری از رفاه را برای انسان فراهم کرد.
ب) فرد باید فهرستی از سرمایه‌گذاری خود با محاسبه سود آن‌ها تهیه کند و سپس بهترین انتخاب خود را انجام دهد.
بهترین انتخاب، انتخابی است که بیش‌ترین منافع را برای فرد به همراه داشته باشد یعنی سرمایه‌گذاری در بازار بورس اوراق بهادار. با سرمایه‌گذاری در بازار بورس اوراق بهادار، منافع مورد انتظار از دومین انتخاب خوب خود (یعنی ۷۰,۰۰۰ تومان سود ناشی از خرید اوراق مشارکت) را از دست داده است که اقتصاددانان به این هزینه مهم، «هزینه فرصت» می‌گویند.

سرمایه‌گذاری	سود حاصل (به تومان)
سرمایه‌گذاری در بازار بورس اوراق بهادار	۵۰,۰۰۰
خرید اوراق مشارکت	$۳۵ \times ۲۰۰۰ = ۷۰,۰۰۰$

ج) تصمیماتی که انسان در مورد مسائل اقتصادی می‌گیرد عمدتاً ریشه در «نیازها و خواسته‌های نامحدود» او دارد و باید از طریق «به‌کارگیری منابع و امکانات محدود و در دسترس» عملی شوند
د) دانشمندان علوم اقتصادی هم موضوعات اقتصادی مانند تولید، مصرف، توزیع، تجارت، قیمت، رشد و پیشرفت، فقر و مالیات و ... را با روش‌های علمی مورد مطالعه قرار می‌دهند.
ه) جامعه اسلامی برای حفظ هویت و استقلال سیاسی و فرهنگی خود، باید به رشد و پیشرفت اقتصادی به مثابه یکی از مهم‌ترین ابزارها در این مسیر توجه کند.

۷۲-

(مهسا عفتی، تولید، صفحه ۲۸ و ۲۹)
الف) در تکمیل فرم اظهارنامه مالیاتی، تولیدکنندگان سود ویژه (اقتصادی) خود را درج می‌کنند، در نتیجه سود درج شده در فرم اظهارنامه مالیاتی همان سود اقتصادی یعنی ۱,۲۳۳,۲۰۰,۰۰۰ تومان است.
ب) اگر تولیدکننده، خودش مغازه یا ابزار تولید داشته باشد و یا خودش کار کند به این عوامل تولید هزینه‌ای در ظاهر پرداخت نمی‌کند. هرچند تولیدکننده برای زمین یا تراکتور خود به ظاهر هزینه‌ای نپرداخته در واقع هزینه‌ای کرده است؛ چرا که می‌توانست آن‌ها را به دیگری اجاره دهد و کسب درآمد کند؛ بنابراین نمی‌توان هزینه کل را بدون این‌ها محاسبه کرد. اقتصاددانان این هزینه غیرمستقیم را «هزینه فرصت» می‌نامند و هزینه‌های تولید را شامل هزینه‌های مستقیم و هزینه‌های فرصت می‌دانند.

ج)

قیمت هر واحد محصول $\times$ تعداد محصول فروخته شده در سال = درآمد سالیانه بنگاه
تومان $۶۰۰ \times ۳۴۰,۰۰۰ = ۲۰۴,۰۰۰,۰۰۰$ = درآمد سالیانه بنگاه
هزینه استهلاک + خرید مواد اولیه + حقوق و دستمزد کارکنان = هزینه‌های مستقیم
 $(۷۰,۰۰۰ \times ۱۲ \times ۵) + ۲۶۰,۰۰۰,۰۰۰ + (\frac{۱۲}{۱۰۰} \times ۲,۰۴۰,۰۰۰,۰۰۰)$ = هزینه‌های مستقیم
 $۴۲,۰۰۰,۰۰۰ + ۲۶۰,۰۰۰,۰۰۰ + ۲۴۴,۸۰۰,۰۰۰$ = هزینه‌های مستقیم
تومان $۵۴۶,۸۰۰,۰۰۰$ =
 $۲,۰۴۰,۰۰۰,۰۰۰ - ۵۴۶,۸۰۰,۰۰۰$ = هزینه‌های مستقیم - درآمد = سود حسابداری
تومان $۱,۴۹۳,۲۰۰,۰۰۰$ =

۷۳-

(فاطمه خمیسان، بازار، صفحه ۳۱ تا ۳۷)

کمبود عرضه در قیمت ۵۰ ریال (الف)
مقدار عرضه در قیمت ۵۰ ریال - مقدار تقاضا در قیمت ۵۰ ریال =
کیلو $۳۰۰ - ۰ = ۳۰۰$ = کمبود عرضه در قیمت ۵۰ ریال
کیلو ۲۰۰ = مقدار عرضه تعادلی
مقدار عرضه تعادلی - کمبود عرضه در قیمت ۵۰ ریال
کیلو $۳۰۰ - ۲۰۰ = ۱۰۰$ =
کمبود تقاضا (مازاد عرضه) در قیمت ۳۰۰ ریال (ب)
مقدار تقاضا در قیمت ۳۰۰ ریال - مقدار عرضه در قیمت ۳۰۰ ریال
کیلو $۲۹۰ - ۱۳۰ = ۱۶۰$ =
ج) در سطح قیمت ۲۰۰ ریال و مقدار ۲۰۰ کیلو تولیدکننده بیشترین میزان دریافتی را دارد.
ریال $۲۰۰ \times ۲۰۰ = ۴۰,۰۰۰$
د) منحنی تقاضا - قیمت (D) نزولی است چون قیمت با مقدار تقاضا رابطه عکس دارد. منحنی عرضه - قیمت (S)، صعودی است چون مقدار عرضه با قیمت رابطه مستقیم دارد.
ه) وقتی در بازار قیمت از سطح قیمت تعادلی بالاتر برود، مازاد عرضه به وجود می‌آید، بدین ترتیب چون گروهی از تولیدکنندگان موفق نمی‌شوند کالایشان را بفروشند، حاضر خواهند بود آن را با قیمتی پایین‌تر به فروش برسانند؛ در نتیجه، قیمت پایین می‌آید.
با پایین آمدن قیمت، از یک سو مصرف‌کنندگان مقدار خرید خود را افزایش می‌دهند و از سوی دیگر تولیدکنندگان از مقدار تولید می‌کاهند؛ پس در حالت وجود مازاد عرضه، قیمت کاهش می‌یابد و فاصله بین میزان عرضه و تقاضا کم‌تر می‌شود. این کاهش قیمت تا سطحی ادامه می‌یابد که در آن، فاصله بین عرضه و تقاضا از بین برود و در بازار تعادل برقرار شود. بنابراین در سطح قیمت ۳۵۰ ریال، کاهش قیمت به میزان ۱۵۰ ریال $(۳۵۰ - ۲۰۰ = ۱۵۰)$ باعث می‌شود تعادل در بازار برقرار شود.

۷۴-

(سارا شریفی، آشنایی با شاخص‌های اقتصادی، صفحه ۴۲ تا ۴۶)

میلیون دلار $۲۰ =$ دلار $۲۰ \times ۴۰,۰۰۰,۰۰۰ = ۸۰۰,۰۰۰,۰۰۰$ = ارزش مواد غذایی
میلیون دلار $۱۶۰ =$ دلار $۱۶۰ \times ۸۰,۰۰۰,۰۰۰ = ۱۲,۸۰۰,۰۰۰,۰۰۰$ = ارزش ماشین‌آلات
میلیون دلار $۷۵ =$ دلار $۷۵ \times ۲,۵۰۰,۰۰۰ = ۱۸۷,۵۰۰,۰۰۰$ = ارزش پوشاک
میلیون دلار $۸ = \frac{۲}{۵} \times ۲۰ =$ (ارزش مواد غذایی) $\times \frac{۲}{۵}$ = ارزش خدمات ارائه شده
میلیون دلار $۲ = \frac{۱}{۸۰} \times ۱۶۰ =$ (ارزش ماشین‌آلات) $\times \frac{۱}{۸۰}$ = هزینه استهلاک
میلیون دلار $۲۶۳ = ۲۰ + ۱۶۰ + ۷۵ + ۸ =$ تولید ناخالص داخلی
هزینه استهلاک - تولید ناخالص داخلی = تولید خالص داخلی
میلیون دلار $۲۶۱ - ۲ = ۲۶۳$ =
دلار $\frac{۲۶۳}{۵۰} =$ تولید ناخالص داخلی = تولید ناخالص داخلی سرانه
جمعیت کشور

۷۵-

(موسا عفتی، توکیبی، صفحه‌های ۵۶، ۶۰، ۶۳ و ۷۲ تا ۷۴)

تشریح عبارات نادرست:

الف) اگر قیمت کالایی در ابتدای سال، ۳۰۰۰ ریال باشد و در انتهای سال قیمت آن به ۳۶۰۰ ریال افزایش یابد، می‌گوییم طی این سال ۲۰ درصد تورم در قیمت این کالا داشته‌ایم.

$$100 \times \frac{\text{سطح قیمت‌های قبلی} - \text{سطح قیمت‌های جدید}}{\text{سطح قیمت‌های قبلی}} = \text{نرخ تورم}$$

$$= 20\% = \frac{600}{3000} \times 100 = \frac{3600 - 3000}{3000} \times 100$$

ب) بانک‌ها با ایجاد چک و سازماندهی فعالیت‌های اقتصادی از طریق آن، توانستند از میزان پول نقد در گردش بکاهند و سهم چک را در مبادلات افزایش دهند.

ج) بورس با تشویق مردم به پس‌انداز و به‌کارگیری پس‌اندازها در فعالیت‌های مفید اقتصادی، در کاهش نرخ تورم مؤثر است.

۷۶-

(موسا عفتی، رشد، توسعه و پیشرفت، صفحه ۸۲)

تفاوت و شکاف عمیق بین «کشورهای در حال توسعه و توسعه‌یافته» به هیچ‌وجه به «سطح درآمد سرانه» محدود نمی‌شود و تقریباً در تمامی «شاخص‌های توسعه» البته با درجات مختلف وجود دارد.

گروه کشورها	متوسط نرخ مرگ‌ومیر نوزادان (در هر ۱۰۰۰ تولد)	متوسط امید به زندگی در آغاز تولد	درآمد سرانه سالانه
۴۹ کشور با توسعه انسانی زیاد	۶	۸۰/۵ سال	بیشتر از ۴۰۰۰ دلار
۴۳ کشور با توسعه انسانی ضعیف	۸۹/۴	۶۰/۵ سال	کمتر از ۱۶۰۰ دلار

۷۷-

(کنکور سراسری ۹۶، فقر و توزیع درآمد، صفحه ۸۶ و ۸۷ کتاب درسی)

درصد $1/5 =$ سهم دهک اول - سهم دهک چهارم

درصد $8/5 =$ سهم دهک چهارم $\Rightarrow 1/5 = 7 -$ سهم دهک چهارم

درصد $2 =$ سهم دهک دوم - سهم دهک پنجم

درصد $9/5 =$ سهم دهک پنجم $\Rightarrow 2 = 7/5 -$ سهم دهک پنجم

درصد $3 =$ سهم دهک ششم - سهم دهک نهم

درصد $9/5 =$ سهم دهک ششم $\Rightarrow 3 =$ سهم دهک ششم - $12/5$

درصد $6/5 =$ سهم دهک هفتم - سهم دهک دهم

درصد $10 =$ سهم دهک هفتم $\Rightarrow 6/5 =$ سهم دهک هفتم - $16/5$

۷۸-

(علیرضا رضایی، فقر و توزیع درآمد، صفحه ۸۵ تا ۸۷)

الف) رفاه اجتماعی «با از بین رفتن فقر و کاهش نابرابری‌ها» تحقق می‌یابد.

ب) معمولاً با در نظر گرفتن «درآمد سرانه» و «میزان نابرابری در توزیع درآمد» می‌توان تصویری از وسعت و اندازه‌ی فقر در هر کشور به‌دست آورد.

ج) در تشکیل شاخص دهک‌ها، گروه اول که ۱۰ درصد اولیه جمعیت را تشکیل می‌دهند، «کم‌ترین» درصد درآمد ملی و ۱۰ درصد آخر «بیش‌ترین» درصد درآمد ملی را دارند.

۷۹-

(سارا شریفی، دولت و اقتصاد، صفحه ۹۵)

در حالت رکود اقتصادی، سطح تولید کاهش و بیکاری افزایش می‌یابد و تولیدکنندگان انگیزه تولید و ایجاد اشتغال را از دست می‌دهند. در این شرایط بانک مرکزی با اعمال سیاست پولی انبساطی (افزایش حجم پول در گردش) مانند: خرید اوراق مشارکت در دست مردم می‌تواند برای کوتاه‌مدت مشکل را حل کند. برای حل اساسی مشکل در بلندمدت باید سیاست‌های جانب عرضه (مثل بهبود بهره‌وری، افزایش سرمایه‌گذاری و بهبود فضای کسب و کار) را در پیش گرفت.

۸۰-

(علی نوری، دولت و اقتصاد، صفحه ۹۱ تا ۹۳)

درآمد، متغیری جاری و دارایی یا ثروت، متغیری انباره است؛ به‌طور مثال سود یک شرکت یا حقوق یک کارمند، که ماهانه تحقق می‌یابد متغیری جاری است و اتومبیل یا ساختمان آن‌ها، که دارایی و ثروت است متغیری انباره است و در طول زمان افزوده یا کاسته می‌شود. فرق دارایی و ثروت این است که دارایی در فرایند تولید و مولد بودن و کسب عایدی است؛ اما ثروت راکد است.

۸۱-

(فاطمه نوبیاریان، بودجه و امور مالی دولت، صفحه ۹۹ و ۱۰۰)

الف) نظارت بر اجرای بودجه و ارائه سند تفریح بودجه بر عهده دیوان محاسبات است که اعضای آن را مجلس انتخاب می‌کند.

ب) در جمهوری اسلامی ایران به موجب اصل ۵۲ قانون اساسی، بودجه سالانه کل کشور توسط دولت تهیه، و برای رسیدگی و تصویب به مجلس شورای اسلامی تسلیم می‌شود.

ج) پس از به تصویب رسیدن لایحه بودجه در مجلس شورای اسلامی، این لایحه به قانون بودجه تبدیل می‌شود که در تمامی دستگاه‌های دولتی لازم‌الاجراست.

۸۲-

(کنکور سراسری ۸۵، بودجه و امور مالی دولت، صفحه ۹۹ کتاب درسی)

ماده واحده رقم کل درآمدها و هزینه‌های یک سال را مشخص می‌کند و تبصره‌ها دربردارنده ضوابط و مقررات خاص مربوط به چگونگی کسب درآمد و صرف هزینه‌های پیش‌بینی شده در بودجه می‌باشند.

۸۳-

(علی نوری، بودجه و امور مالی دولت، صفحه ۱۰۰ و ۱۰۱)

به لحاظ اهمیت و جایگاه خزانه، اصل ۵۳ قانون اساسی جمهوری اسلامی به این موضوع اختصاص یافته و آورده است: «کلیه دریافت‌های دولت در حساب‌های خزانه‌داری کل متمرکز می‌شود و همه پرداخت‌ها در حدود اعتبارات مصوب به موجب قانون انجام می‌گیرد.»

اداره کل خزانه‌داری در وزارت اقتصاد و امور دارایی است و مدیر کل آن را وزیر اقتصاد تعیین می‌کند.

۸۴-

(علیرضا رضایی، بودجه و امور مالی دولت، صفحه ۱۱۰ تا ۱۰۴)

الف) مالیات مستقیم: ۱- مالیات بر درآمد: مثل مالیات بر حقوق، مالیات بر درآمد املاک و ... ۲- مالیات بر دارایی و ثروت: مثل زمین و خانه و ...
 مالیات غیرمستقیم: ۱- مالیات بر نقل و انتقالات دارایی مثل مالیات بر ارث ۲- حقوق و عوارض گمرکی مثل مالیات بر کالاهای صادر و وارد شده ۳- عوارض مثل عوارض اتومبیل یا عوارض نوسازی ۴- مالیات بر فروش مثل مصرف دخانیات یا مصرف کالای خارجی
 ب) بهترین راه استقراض، قرض گرفتن از مردم از طریق فروش اوراق مشارکت است و بدترین آن استقراض از نظام بانکی و بانک مرکزی است که موجب افزایش نقدینگی کشور می‌شود.

پ) تمامی درآمدهای حاصل از فروش کالا و خدمات شرکت‌های دولتی به استثنای بانک‌ها و بیمه‌های دولتی و برخی سازمان‌های توسعه‌ای به حساب‌های معرفی شده از سوی خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود.

۸۵-

(سارا شریفی، بودجه و امور مالی دولت، صفحه ۱۰۴ و ۱۰۵)

ریال $31,250,000 = 125,000,000 \times \frac{25}{100}$ = مالیات ماهیانه (الف)

مالیات ماهیانه - درآمد ماهیانه = مانده خالص ماهیانه (ب)

ریال $93,750,000 = 125,000,000 - 31,250,000$

$12 \times$ مانده خالص ماهیانه = مانده خالص سالیانه (ج)

ریال $1,125,000,000 = 93,750,000 \times 12$

ریال $281,250,000 = \frac{25}{100} \times 1,125,000,000$ = میزان سرمایه‌گذاری

مقدار پولی که برای هزینه‌های شخصی سالیانه باقی می‌ماند

ریال $843,750,000 = 1,125,000,000 - 281,250,000$

۸۶-

(فاطمه قیومیان، بودجه و امور مالی دولت، صفحه ۱۰۶ و ۱۰۷)

هزینه‌های جاری یا عادی عبارت‌اند از: ۱- هزینه‌های کارکنان، ۲- هزینه‌های اداری و ۳- پرداخت‌های انتقالی.

هزینه‌های سرمایه‌ای یا عمرانی عبارت‌اند از: ۱- سرمایه‌گذاری‌های مولد، ۲- سرمایه‌گذاری‌های زیربنایی و ۳- سرمایه‌گذاری‌های اجتماعی.

۸۷-

(علیرضا رضایی، اقتصاد بین‌الملل، صفحه ۱۱۳ و ۱۱۴)

مورد «الف» به یکسان نبودن کشورها از نظر دسترسی به فناوری، مورد «ب» به وضعیت اقلیمی متفاوت و مورد «ج» به یکسان نبودن منابع و عوامل تولید اشاره دارد.

۸۸-

(سارا شریفی، اقتصاد بین‌الملل، صفحه ۱۱۴ و ۱۱۵)

الف) بر اساس اصل مزیت مطلق هر کشور باید کالایی را تولید کند که هزینه تولید آن در مقایسه با سایر کشورها کم‌تر باشد. در نتیجه کشور A در تولید برنج و کشور C در تولید جو مزیت مطلق دارند.

ب) هرچند کشور B در تولید هیچ‌یک از دو کالا نسبت به کشورهای A و C مزیت مطلق ندارد، اما در کشور خود در تولید جو نسبت به برنج مزیت نسبی دارد. (هر کیلو جو را ارزان‌تر از برنج تولید می‌کند)؛ بنابراین باید در تولید جو متمرکز شود و برنج مورد نیاز خود را از کشور A وارد کند.

ج) با توجه به وضعیت کشور A و بدون در نظر گرفتن هزینه‌های حمل‌ونقل، این کشور می‌تواند برنج را در داخل تولید کند و جوی مورد نیاز خود را از کشور C وارد کند.

۸۹-

(کنکور سراسری ۹۲، اقتصاد بین‌الملل، صفحه ۱۱۵ و ۱۱۶ کتاب درسی)

موارد گزینه‌های ۱، ۲ و ۴ مربوط به منافع تولیدکنندگان از تجارت بین‌الملل و گزینه «۳» مربوط به منافع مصرف‌کنندگان از تجارت بین‌الملل است.

۹۰-

(علی نوری، اقتصاد بین‌الملل، صفحه ۱۲۳)

سازمان کنفرانس اسلامی با فکر گردهم آوردن دولت‌های اسلامی و ایجاد نوعی اتحاد میان کشورهای اسلامی در سال ۱۹۷۲ میلادی تشکیل شد. هرچند این سازمان نهادی صرفاً اقتصادی نیست، نهادهای فرعی اقتصادی مثل مرکز اسلامی توسعه تجارت، بانک توسعه اسلامی و اتاق صنعت و بازرگانی اسلامی دارد.

علوم و فنون ادبی (۱)

۹۱-

(عارف‌سارات طباطبایی‌نژاد، مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۴ و ۱۵)

موضوع شعر شاعر، غم عشق است.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: کنایه: (دست شستن)

گزینه «۲»: تشبیه (دل مانند کرم پيله) / تشخیص: (دل)

گزینه «۳»: فعل «شد» در معنای «رفت» کاربردی تاریخی دارد.

۹۲-

(عارف‌سارات طباطبایی‌نژاد، سازه‌ها و عوامل تأثیرگذار در شعر فارسی، صفحه ۲۱ تا ۲۳)

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: پس از عاطفه، مهم‌ترین و مؤثرترین عامل در شعر، وزن است.

گزینه «۲»: وزن و آهنگ کوبنده و کوتاه، بار حماسی شعر را غنی‌تر می‌کند.

گزینه «۴»: وزن و آهنگ به انتقال بهتر احساس و عاطفه کمک می‌کند.

۹۳-

(عارف‌سارات طباطبایی‌نژاد، هماهنگی پاره‌های کلام، صفحه ۴۸)

در بیت این گزینه حرف «واو» فقط نماینده مصوت (تو) و (بوستان) است.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: «واو» در کاربرد مصوت: هویی / در کاربرد صامت: تلویین

گزینه «۲»: «واو» در کاربرد مصوت: تو، خورشید / «واو» در کاربرد صامت: شود

گزینه «۴»: «واو» در کاربرد مصوت: چو، کوه، مگو / «واو» در کاربرد صامت: جواب

تاریخ (۱) ایران و جهان باستان

۱۱۱- (علی‌ممد کریمی، پیدایش تمدن، صفحه ۳۰)

آغاز روستانشینی، آغاز سفالگری و استفاده از مس به روش چکش‌کاری از ویژگی‌های دوره‌ی نوسنگی و ابداع خط و نگارش، گسترش شهرنشینی و شکل‌گیری نخستین تمدن‌ها از ویژگی‌های دوره‌ی مفرغ است.

۱۱۲- (علی‌ممد کریمی، هند و چین، صفحه ۴۴)

مناسک طاقت‌فرسای آئین برهمنی، به تدریج موجب روی‌گردانی برخی از پیروان آئین بودا شد و زمینه را برای شکل‌گیری و رواج آئین و اندیشه‌های دیگری فراهم کرد.

۱۱۳- (علی‌ممد کریمی، هند و چین، صفحه ۴۹)

رسمیت یافتن آئین کنفوسیوس، گشایش جاده‌ی ابریشم و راه یافتن آئین بودا به چین از حوادث مهم دوران سلسله‌ی هان است.

۱۱۴- (الهام میرزائی، یونان و روم، صفحه‌های ۵۴، ۵۶ و ۵۹)

الف) معماری و مجسمه‌سازی

ب) پنجم و چهارم

پ) اشکانی

ت) روم

۱۱۵- (الهام میرزائی، سپیده‌دم تمدن ایرانی، صفحه‌های ۷۲، ۷۴ و ۷۵)

الف) کهن‌ترین نشانه و آثار حضور انسان مربوط به بستر کشف‌شده در نزدیکی مشهد در خراسان رضوی است.

ب) مفرغ‌های لرستان بهترین نمونه از صنعت و هنر فلزکاری ایران است.

پ) شهر چغامیش در خوزستان از نخستین شهرهای فلات ایران است.

۱۰۵-

(ابراهیم رضایی‌مقدم، سجع و انواع آن، صفحه ۵۳)

واژگان آفریننده‌ی سجع در گزینه‌های دیگر:

گزینه ۲: «خاک»، «فلاک» و «چاک»

گزینه ۳: «شیرین»، «دین» و «نسرین»

گزینه ۴: «بری»، «صورتگری» و «نگدزی»

۱۰۶-

(ابراهیم رضایی‌مقدم، وزن شعر فارسی، صفحه ۶۸)

شکل درست خط عروضی بیت داده شده:

مَنْدَرُ خُدْ نَمی یَا بَم کِ رِو یَز دِو سْت بَر تَابِم / بَدَارِی دِو سْت، دَس تَزْمَن کِ طَاقَت رَفْتْ پَا یَا بَم

۱۰۷-

(ابراهیم رضایی‌مقدم، وزن شعر فارسی، صفحه ۷۰)

علامت هجاهای بیت صورت سؤال و گزینه ۱: U / -- U / -- U / -- U / -- U

رَس	تَا	نِ	کَن	مُش	خَ
نِی	مَا	زَ	اَن	نُک	خَ
-	-	U	-	-	U

نَش	قَا	شِ	عَا	بَر	ت
شِی	بَا	تَ	قِی	سَا	کِ
-	-	U	-	-	U

علامت هجاهای سایر بیت‌ها: U / -- U / -- U / -- U

۱۰۸-

(ابراهیم رضایی‌مقدم، وزن شعر فارسی، صفحه ۷۰)

بِ	طَا	عَت	قَر	بِ	اِی	زَد	مِی	تَ	وَان	یَا فِت
-	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-

۱۰۹-

(اعظم نوری‌نیا، مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۸)

در متن صورت سؤال، آرایه تشبیه وجود ندارد.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه ۱: «واج‌آرایی (تکرار مصوت آ)»

گزینه ۲: تضاد: گل و خار

گزینه ۳: کنایه: «گلت از خار بر آمد»، «خار از پای به در آمد»، «بخت بلندت رهبری کرد»: کنایه از سپری شدن مشکلات و به آرامش و خوشی رسیدن

۱۱۰-

(اعظم نوری‌نیا، تاریخ ادبیات پیش از اسلام و قرن‌های اولیه هجری، صفحه ۴۳ و ۴۴)

الف) شعر تعلیمی در دوره سلجوقیان به پختگی رسید.

ب) ناصر خسرو، شیوه کسایی را در سرودن قصاید تمام و کمال در موضوع موعظه و نصیحت ادامه داد.

پ) نثر عهد سامانی بیشتر به موضوع‌های حماسی، ملی و تاریخی توجه دارد.

ت) کتاب تاریخ‌الرسول و الملوک را محمد بن جریر طبری نگاشته است.

مغرافیای ایران

۱۱۶-

(الهام میرزائی، از ورود آریایی‌ها تا پایان هخامنشیان، صفحه‌های ۸۵، ۸۷ و ۸۹)

الف) حکومت هخامنشیان، ایران را به نخستین حکومت بزرگ جهانی تبدیل کرد.
ب) در زمان داریوش سوم، اسکندر با سپاهی بسیار قوی، آموزش دیده و تشنه‌ی قتل و غارت به ایران تاخت.

پ) با فتح سرزمین مصر، قلمرو هخامنشیان به قاره‌ی آفریقا نیز گسترش یافت.

۱۱۷-

(الهام میرزائی، اشکانیان و ساسانیان، صفحه‌ی ۹۱)

پایتخت‌های اشکانیان به ترتیب عبارت‌اند از:
شهر نسا در ترکمنستان امروزی - شهر صددروازه در حوالی دامغان کنونی - شهر تیسفون در نزدیکی بغداد امروزی

۱۱۸-

(مهری کاردان، آئین کشورداری، صفحه‌ی ۹۹ و ۱۰۲)

- پادشاهان هخامنشی و به‌ویژه داریوش یکم ادعا می‌کردند که به خواست اهورامزدا به مقام پادشاهی دست یافته‌اند و این ادعا به نوعی به حکومت آنان جنبه‌ی دینی می‌داد و مردم را تشویق و ترغیب می‌کرد که از آنان فرمان‌بری کنند.
- در دوران اشکانی دو مجلس وجود داشت که در تعیین جانشین پادشاه و تصمیم‌گیری برای جنگ و صلح نقش داشتند.

۱۱۹-

(مهری کاردان، آئین کشورداری، صفحه‌ی ۱۰۶)

- تأسیس نیروی دریایی، یکی دیگر از اقدام‌های بزرگ داریوش یکم بود.
- مادها به منظور مقابله با هجوم آشوری‌ها هگمتانه (همدان امروزی) را به صورت دژ نظامی درآوردند.

۱۲۰-

(مهری کاردان، جامعه و خانواده، صفحه‌ی ۱۱۶ و ۱۱۷)

- درباره‌ی سازمان اجتماعی ایران در زمان ساسانیان مدارک و اطلاعات بیشتری در دست است.

- ایرانیان احترام خاصی برای ارواح پدران و مادرانشان قائل بودند، از این‌رو، در برخی از جشن‌ها، مراسم ویژه‌ای را برای آرامش ارواح آنان انجام می‌دادند.

۱۲۱-

(هژبر رفیعی، جغرافیا، علمی برای زندگی بهتر، صفحه‌ی ۳)

دانش متناظر علوم فضایی GIS و سنجش از راه دور است و دانش متناظر زمین‌شناسی ژئومورفولوژی نام دارد.

۱۲۲-

(الهام میرزائی، ناهمواری‌های ایران، صفحه‌های ۲۳، ۲۶ و ۲۹)

الف) شیب عمومی کوهستان‌های تالش به سمت خزر بیشتر از منطقه‌ی آذربایجان است.
ب) فعالیت‌های آتش‌فشانی در دوره‌ی کوارتر سبب شکل‌گیری قلّه‌ی دماوند در رشته‌کوه البرز شده است.
ج) گنبد‌های نمکی یکی از زیباترین و فعال‌ترین پدیده‌های رشته‌کوه زاگرس است.

۱۲۳-

(الهام میرزائی، آب و هوای ایران، صفحه‌ی ۳۲)

موارد «الف، ج و ه» از ویژگی‌های اصلی مناطق خشک و بیابانی است.
موارد «ب و د» از عوامل ایجاد بیابان‌های ایران است.

۱۲۴-

(الهام میرزائی، آب و هوای ایران، صفحه‌ی ۴۵)

محدوده‌ی جغرافیایی بحرانی پدیده‌ی ریزگردها، کشورهای ایران، عراق، ترکیه، کویت و عربستان هستند. عواملی چون کاهش ریزش‌های جوی، خشک‌شدن باتلاق‌ها و مدیریت ضعیف منابع آب در این مناطق باعث شکل‌گیری این پدیده شده است.
ریزگردها موجب آسیب رساندن به جنگل‌های بلوط و کاهش محصولات کشاورزی می‌شوند.

بنابراین کاهش ریزش‌های جوی از علل شکل‌گیری ریزگردها و آسیب رساندن به جنگل‌های بلوط، از پیامدهای این پدیده است.

۱۲۵-

(هژبر رفیعی، ناهمواری‌های ایران، صفحه‌ی ۶۳)

درصد $-\frac{۴}{۱۰۰} = \frac{۹۵۰,۰۰۰ - ۷۵۰,۰۰۰}{۵۰,۰۰۰,۰۰۰} \times ۱۰۰ =$ رشد طبیعی جمعیت

جغرافیای ایران (شاهد «گواه»)

۱۲۶-

(شبهه مهبی، ویژگی‌های جمعیت ایران، صفحه‌های ۶۳، ۶۴ و ۶۶)

الف) بخش اول در همه‌ی گزینه‌ها درست است.

ب)

کشور	فنلاند	سوئد	آرژانتین	مصر	آنگولا	کویت	لبنان
میزان رشد طبیعی (به درصد)	۰/۴	۱/۱	۱	۲/۱	۳/۲	۳/۶	۴/۲

ج) مدت زمان دو برابر شدن جمعیت = $\frac{70}{\text{نرخ رشد جمعیت}}$

د) جمعیت آلمان سالمند است و درصد مولید در اکوادور بیشتر است.

۱۲۷-

(مهم‌علی قطیبی بایگی، تقسیمات کشوری ایران، صفحه‌ی ۷۰ و ۷۱)

تشریح گزینه‌های نادرست:

گزینه‌های «۲ و ۴»: دوره‌ی زندگی و قاجار به: ایالت، ولایت، بلوک، قصبه
گزینه «۳»: دوره‌ی ساسانیان: سرزمین، خوره، تسوگ یا تسوج، رستاک

۱۲۸-

(کوتر «ستورانی، ناهمواری‌های ایران، صفحه‌ی ۷۳»)

بخش از به هم پیوستن چند دهستان همجوار تشکیل می‌شود.

۱۲۹-

(مهم‌علی قطیبی بایگی، سکونتگاه‌های ایران، صفحه‌ی ۷۹)

- جمعیت زیاد سکونتگاه‌های شهری باعث شده است خانه‌ها فشرده و محله‌ها پرتراکم شود.

- قدیمی‌ترین نوع سکونتگاه که در ایران شناخته شده است، سکونتگاه عشایری است. عشایر به‌طور مستقیم از منابع طبیعی استفاده می‌کنند.

- روستا، محلی است که فعالیت اغلب ساکنان آن به زمین وابسته است و بیشتر روستاییان به شغل کشاورزی اشتغال دارند.

۱۳۰-

(مهم‌علی قطیبی بایگی، سکونتگاه‌های ایران، صفحه‌ی ۸۴ و ۸۵)

تشریح عبارت‌های نادرست:

ب) ممکن است نقش سکونتگاه در طول زمان تغییر کند یا تکامل و توسعه یابد.

ج) پیرانشهر نقش نظامی و پوشش نقش بندری دارد.

تکته: نقش سکونتگاه‌ها در چهره و سیمای آن‌ها منعکس می‌شود. شهرهای اصفهان و اراک به جهت داشتن نقش صنعتی، سیمایی شبیه به یکدیگر دارند.

۱۳۱-

(کتاب جامع، جغرافیا، علمی برای زندگی بهتر، صفحه‌ی ۲ کتاب درسی)

واژه‌ی جغرافیا شامل کلمات GEO (زمین) و GRAPHY (ترسیم و توصیف) است:

یعنی ترسیم زمین.

۱۳۲-

(کتاب جامع، جغرافیا، علمی برای زندگی بهتر، صفحه‌ی ۷ کتاب درسی)

چگونگی شکل‌گیری محیط‌های جغرافیایی، که حاصل روابط متقابل انسان و محیط است، سبب می‌شود جغرافیدان با دید ترکیبی یا کل‌نگری، موضوعات را مطالعه و بررسی کند؛ زیرا اجزاء و عوامل محیط جغرافیایی در ارتباط با یکدیگر عمل می‌کنند.

۱۳۳-

(کتاب جامع، جغرافیا، علمی برای زندگی بهتر، صفحه‌ی ۱۰ و ۱۲ کتاب درسی)

علم جغرافیا همانند سایر علوم برای رسیدن به پاسخ مسائلی که با آن روبه‌رو است به تحقیق و پژوهش می‌پردازد و این مراحل را طی می‌کند:

- ۱- طرح سؤال و بیان مسئله
- ۲- تدوین فرضیه
- ۳- جمع‌آوری اطلاعات
- ۴- پردازش اطلاعات
- ۵- نتیجه‌گیری و ارائه‌ی پیشنهادها

۱۳۴-

(کتاب جامع، ناهمواری‌های ایران، صفحه‌ی ۲۳ تا ۲۵ کتاب درسی)

دامنه‌های منطقه‌ی کوهستانی البرز، معمولاً به سمت شمال و یا جنوب است و در آن دره‌های وسیع و عمیقی وجود دارد.

۱۳۵-

(کتاب جامع، آب و هوای ایران، صفحه‌ی ۳۷ کتاب درسی)

مهم‌ترین کمربندهای خشک و بیابانی کره‌ی زمین در اثر عامل پرفشار جنب‌حاره‌ای به وجود آمده است.

جامعه‌شناسی (۱)

۱۳۶-

(کتاب جامع، آب و هوای ایران، صفحه ۴۵ کتاب درسی)

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه‌ی «۱»: ریزگردها موجب آسیب رساندن به جنگل‌های زاگرس می‌شوند.

گزینه‌ی «۳»: برای حل مشکلات محیط زیست کشور، مدیران، برنامه‌ریزان و مسئولان باید به بعد مکانی تصمیم‌گیری‌های خود توجه جدی کنند.

گزینه‌ی «۴»: محدوده‌ی جغرافیایی بحرانی این پدیده (ریزگردها) کشورهای ایران، عراق، ترکیه، کویت و عربستان هستند.

۱۳۷-

(کتاب جامع، منابع آب ایران، صفحه ۴۶ و ۴۷ کتاب درسی)

مصرف آب در بخش مصارف شهری و روستایی ← ۶٪

بیشترین میزان مصرف آب در ایران ← بخش کشاورزی ← ۹۲٪

کمترین میزان مصرف آب در ایران ← بخش صنایع ← ۲٪

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه‌های «۲» و «۴»: «آب رودها»، در فصول سرد سال، ریزش برف و باران به صورت جریان آب رودها، منابع آب کشور را تغذیه می‌کند.

گزینه‌های «۱» و «۳»: در فصول گرم سال، آب‌های فرورفته در زمین به صورت چشمه، چاه و قنات، آب مورد نیاز ساکنان بخش‌های مختلف را تأمین می‌نمایند.

۱۳۸-

(کتاب جامع، ویژگی‌های جمعیت ایران، صفحه ۶۳ کتاب درسی)

برای به دست آوردن درصد رشد طبیعی جمعیت، میزان مولید و مرگ‌ومیر در یک سال را از هم کم و بر کل جمعیت در همان سال تقسیم و به درصد بیان می‌کنند.

۱۳۹-

(کتاب جامع، تقسیمات کشوری ایران، صفحه ۷۲ کتاب درسی)

در سال ۱۳۱۶ با تصویب قانون تقسیمات کشوری، ایران به ده استان و ۴۹ شهرستان تقسیم شد.

۱۴۰-

(کتاب جامع، سکونتگاه‌های ایران، صفحه ۷۹ کتاب درسی)

روستا محلی است که فعالیت اغلب ساکنان آن به زمین‌وابسته است و بیشتر روستاییان به کشاورزی اشتغال دارند. روستاییان نسبت به آداب و رسوم محل زندگی خود پایبند هستند و در کاشت، داشت و برداشت محصول با یکدیگر همکاری می‌کنند.

۱۴۱-

(علیرضا رضایی، پدیده‌های اجتماعی، صفحه ۱۱ و ۱۳)

به ترتیب هر یک از عبارات صورت سؤال به موارد «کنش اجتماعی، هنجار اجتماعی و کنش اجتماعی» اشاره دارد.

۱۴۲-

(میبه ممبئی، جهان اجتماعی، صفحه ۱۸ تا ۲۰)

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: عضویت اعضا در بدن موجودات زنده و نظم آن‌ها تکوینی است.

گزینه «۲»: آگاهی و شناختی که جهان اجتماعی بر اساس آن شکل می‌گیرد، آگاهی فردی و خصوصی نیست.

گزینه «۴»: عضویت اعضا در بدن موجودات زنده و نظم آن‌ها تکوینی است؛ یعنی بر اساس آگاهی و اراده اعضا به وجود نمی‌آید.

جهان اجتماعی با انتقال فرهنگ خود به نسل‌های بعد تداوم می‌یابد.

۱۴۳-

(الهام میرزائی، اجزا و لایه‌های جهان اجتماعی، صفحه ۲۵ تا ۲۸)

تشریح عبارت‌های نادرست:

(ب) یکی از استفاده‌های نادرست از مقایسه «جهان اجتماعی» و «موجود زنده» این است که صرفاً بر شباهت‌های پدیده‌های مورد مقایسه تأکید کنیم و تفاوت‌های آن‌ها را نادیده بگیریم.

(پ) همه پدیده‌های اجتماعی بعد محسوس و عینی ندارند.

۱۴۴-

(مهمراهی‌ها، مازنی، جهان‌های اجتماعی، صفحه ۳۷)

تفاوت‌هایی که مربوط به لایه‌های عمیق جهان اجتماعی و عناصر محوری آن باشد، آن را به جهان اجتماعی دیگری تبدیل می‌کند.

تفاوت‌هایی که به ارزش‌های کلان، آرمان‌ها و اعتقادات اصلی بازگردد، از نوع تفاوت‌های میان جهان‌های اجتماعی مختلف است.

تفاوت‌هایی که مربوط به لایه‌های سطحی جهان اجتماعی باشد، از نوع تفاوت‌هایی است که درون یک جهان اجتماعی واحد رخ می‌دهد.

۱۴۵-

(الهام میرزائی، پدیده‌های جهان اجتماعی، صفحه ۴۲ و ۴۵)

برخی از جهان‌های اجتماعی مانع بسط ابعاد دنیوی وجود انسان می‌شوند و نسبت به نیازهای مادی و دنیوی انسان بی‌توجه‌اند و با رویکرد دنیاگریز خود، از توانمندی‌های آدمی برای آباد کردن این جهان استفاده نمی‌کنند. جهان اجتماعی با آگاهی و اراده افراد انسانی پدید می‌آید.

۱۴۶-

(میبه ممبئی، ارزیابی جهان‌های اجتماعی، صفحه ۵۲ و ۵۳)

(الف) آرمان‌های جهان اجتماعی در ارزش‌ها متبلور می‌شود.

(ب) به مجموعه اهداف و ارزش‌های مشترکی که اعضای یک جهان اجتماعی خواهان رسیدن به آن‌ها هستند، آرمان اجتماعی می‌گویند.

(ج) واقعیت‌های هر جهان اجتماعی را می‌توان در پرتو آرمان‌های آن ارزیابی کرد.

۱۴۷-

(علیرضا رضایی، هویت، صفحه ۶۴)

ایرانی بودن: اجتماعی (فرد با حضور در اجتماع این ویژگی را داراست).

دختر بودن: انتسابی (فرد در پدید آمدن آن دخالت ندارد).

منصف بودن: اکتسابی (فرد در پدید آمدن آن دخالت دارد).

صادق بودن: فردی (فرد بدون حضور در اجتماع هم می‌تواند این ویژگی را دارا باشد).

۱۴۸-

(بهار انورز، ترکیبی، صفحه‌های ۳۸، ۳۹، ۷۸ و ۷۹)

تشریح موارد نادرست:

- دور کیم حرکت جوامع بشری را به دو مقطع «جوامع مکانیکی» و «جوامع ارگانیکی» تقسیم می‌کند.
- نظریه‌ی استعمار، محصول دیدگاه جهان‌های اجتماعی در طول هم است.

۱۴۹-

(ممبر ابراهیم مازنی، ترکیبی، صفحه‌های ۹۱، ۹۳ و ۹۸)

تزلزل فرهنگی هنگامی رخ می‌دهد که عقاید، آرمان‌ها و ارزش‌هایی که هویت فرهنگی جهان اجتماعی را می‌سازند، مورد تردید قرار گیرند.
اگر یک جهان اجتماعی با کاستی‌ها و بن‌بست‌های درونی مواجه شود، گرفتار کهلست و مرگ می‌شود.
اگر اعضای جهان اجتماعی حالت خلاق و فعال خود را در گزینش عناصر فرهنگی دیگر از دست بدهند، دچار خودباختگی فرهنگی می‌شوند.

۱۵۰-

(میبه مپی، هویت ایرانی (۱)، صفحه‌های ۱۰۴ و ۱۰۸)

ایرانیان پس از آشنایی با اسلام، عناصر مشرکانه و اساطیری هویت خود را کنار گذاشتند و به تفسیری توحیدی از هویت خویش دست یافتند.
حیات معنوی اسلام، افق‌های جدیدی را به روی اندیشمندان جهان غرب گسترده است.
زبان فارسی به دلیل مشارکت فعال ایرانیان در حیات فکری جهان اسلام، از محدوده‌ی زبان سیاسی مشترک اقوام ایرانی فراتر رفت.

منطق

۱۵۱-

(سیرمهر شا آزرکسب، تعریف و استدلال، صفحه‌های ۷ تا ۹)

«گرچه نوعی حیوان است.» یک تصدیق است که برای اثبات آن، از استدلال استفاده می‌شود.

توضیح نکات درسی:

برای اثبات تصدیق‌های مجهول از استدلال و برای فهم تصورات مجهول از تعریف استفاده می‌شود. تصور، درک از یک مفهوم است و تصدیق، جمله‌ای حاوی قضاوت.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: «مقطع کارشناسی رشته‌ی فلسفه» یک تصور است و نیاز به تعریف دارد و نه استدلال.
گزینه «۲»: «درخت نخل در عربستان» یک تصور است و نیاز به تعریف دارد و نه استدلال.
گزینه «۴»: «کتاب‌خانه‌های مجهز» یک تصور است و نیاز به تعریف دارد و نه استدلال.

۱۵۲-

(سیرمهر شا آزرکسب، لفظ و معنا، صفحه‌های ۱۴ تا ۱۷)

مرجع ضمیر در کلمه «برادرش»، مبهم است و معلوم نیست که سپیده است یا زیبا.
تشریح گزینه‌های دیگر:
گزینه «۱»: در این گزینه دلالت التزامی وجود دارد و نه ابهام در مرجع ضمیر.
گزینه «۲»: در این گزینه مغالطه‌نگارشی کلمات وجود دارد و نه ابهام در مرجع ضمیر.
گزینه «۳»: مرجع ضمیر در کلمه «درس‌هایش»، سامان است و نمی‌تواند علی باشد.

۱۵۳-

(سیرمهر شا آزرکسب، مفهوم و مصداق، صفحه‌های ۲۱ تا ۲۳)

رابطه‌ی دو مفهوم «میوه» و «شیرین»، عموم و خصوص من وجه است، زیرا برخی میوه‌ها شیرین هستند و برخی میوه‌ها شیرین نیستند. همچنین برخی چیزهای شیرین میوه هستند و برخی چیزهای شیرین میوه نیستند.
تشریح گزینه‌های دیگر:
گزینه «۱»: رابطه‌ی دو مفهوم «قو» و «سفید»، عموم و خصوص مطلق است، زیرا هر قویی سفید است؛ اما برخی چیزهای سفید قو هستند و برخی چیزهای سفید قو نیستند.
گزینه «۲»: رابطه‌ی دو مفهوم «کتاب» و «رمان»، عموم و خصوص مطلق است، زیرا هر رمانی کتاب است؛ اما برخی کتاب‌ها رمان هستند و برخی کتاب‌ها رمان نیستند.
گزینه «۳»: رابطه‌ی دو مفهوم «جاندار» و «کبوتر»، عموم و خصوص مطلق است، زیرا هر کبوتری جاندار است؛ اما برخی جاندارها کبوتر هستند و برخی جاندارها کبوتر نیستند.

۱۵۴-

(سیرمهر شا آزرکسب، اقسام و شرایط تعریف، صفحه‌های ۳۴ تا ۳۶)

برخی اسبها قهوه‌ای نیستند، پس این تعریف جامع افراد نیست. برخی حیوانات قهوه‌ای نیز اسب نیستند، پس این تعریف مانع اغیار نیز نیست.
توضیح نکات درسی:
تعریفی نه جامع افراد است و نه مانع اغیار که دو طرف تعریف نسبت به هم رابطه‌ی عموم و خصوص من وجه یا تباین داشته باشند.
تشریح گزینه‌های دیگر:
گزینه «۲»: برخی شکل‌های دارای چهار ضلع برابر (مانند لوزی)، مربع نیستند؛ پس این تعریف مانع اغیار نیست، اما هر مربعی دارای چهار ضلع برابر است، پس این تعریف جامع افراد است.
گزینه «۳»: برخی اجرام خارج از کره‌ی زمین (مانند سیاره‌ها)، ستاره نیستند؛ پس این تعریف مانع اغیار نیست، اما هر ستاره جرمی است که خارج از کره‌ی زمین است، پس این تعریف جامع افراد است.
گزینه «۴»: برخی از مکان‌هایی که در آن‌ها علم‌آموزی رخ می‌دهد (مانند دانشگاه‌ها)، مدرسه نیستند؛ پس این تعریف مانع اغیار نیست، اما هر مدرسه مکانی است که در آن علم‌آموزی رخ می‌دهد، پس این تعریف جامع افراد است.

۱۵۵-

(سیرمهر مرنی ربنانی، منطق، ترازوی اندیشه، صفحه‌های ۹ و ۱۰)

وظیفه‌ی منطق جلوگیری از خطای اندیشه است. دانستن منطق تنها برای ارزیابی اندیشه‌های فلسفی نیست.
به کمک استدلال از تصدیق‌های معلوم به کشف تصدیق‌های مجهول دست می‌یابیم
تعریف (چیستی)، استدلال (چرایی)

۱۵۶-

(سیرممر مرئی ریثانی، لفظ و معنا، صفحه ۱۳ تا ۱۷)

– ماست در دو معنای انسان تنبل و ماست خوراکی به کار رفته است.
– توسل به معنای ظاهری عبارت «سرم رفت» باعث ایجاد مغالطه شده است.
– «سه برابر دو به علاوه دو، چند می‌شود؟» دو شکل مختلف نگارشی دارد.
شکل اول: سه برابر دو، به علاوه دو چند می‌شود؟ جواب می‌شود: ۸
شکل دوم: سه برابر، دو به علاوه دو چند می‌شود؟ جواب می‌شود: ۱۲

۱۵۷-

(رامله بابائی صومعه کبوری، قضیه حملی، صفحه ۵۵ و ۵۶)

قضیه حتماً باید جمله خبری باشد. گزینه ۳ امری است.

۱۵۸-

(رامله بابائی صومعه کبوری، قضیه حملی، صفحه ۵۶ و ۵۸)

با تبدیل قضیه حملی فوق به قضیه اسنادی «دین و دانش رها کننده درست تو است» اجزاء مشخص می‌شود. موضوع: دین و دانش / محمول: رها کننده درست تو (رها کننده تو) و نسبت: است

۱۵۹-

(ژیلا سلاپقه، احکام قضایا، صفحه ۶۷ و ۶۸)

عکس مستوی موجب کلی، موجب جزئی می‌شود.

۱۶۰-

(ژیلا سلاپقه، احکام قضایا، صفحه ۶۳)

چون در تناقض (نقیض) هم کم و هم کیف و هم صدق و کذب تغییر می‌کند.

۱۶۱-

(ژیلا سلاپقه، احکام قضایا، صفحه ۶۳ تا ۶۵)

به دلیل این که در تضاد فقط کیفیت عوض می‌شود و جزئی‌ها را در بر نمی‌گیرد.

۱۶۲-

(ژیلا سلاپقه، احکام قضایا، صفحه ۶۳ تا ۶۵)

چون این جمله مربوط به دو قضیه متداخل است.

۱۶۳-

(رامله بابائی صومعه کبوری، قضیه حملی، صفحه ۵۸ و ۵۹)

در قضیه محصوره که دارای سور است؛ سور می‌تواند کلی یا جزئی باشد و قضیه شخصیه نیز همواره دارای موضوع جزئی است.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: موجب جزئی نوعی قضیه محصوره است لذا موضوعش کلی است.

گزینه «۲»: قضیه شخصیه فاقد سور است.

گزینه «۳»: موضوع قضیه محصوره قطعاً کلی است نه جزئی

۱۶۴-

(رامله بابائی صومعه کبوری، قضیه حملی، صفحه ۵۸)

در قضیه شخصیه موضوع قضیه باید مفهومی جزئی باشد در حالی که دیو از مفاهیم تخیلی بوده و کلی می‌باشد.

۱۶۵-

(سیرممر مرئی ریثانی، قیاس اقترانی، صفحه ۷۳ و ۷۴)

حد وسط تنها نقش ارتباطی میان دو مقدمه استدلال را دارد و در نتیجه استدلال حذف می‌شود.

۱۶۶-

(ناهید پوهریان، قیاس اقترانی، صفحه ۷۷ تا ۸۰)

به ترتیب عبارت است از الف) هیچ الف ج نیست که معتبر است زیرا هر سه شرط اعتبار قیاس را دارد. ب) بعضی الف ج است که معتبر است و دارای هر سه شرط اعتبار قیاس می‌باشد.

۱۶۷-

(ناهید پوهریان، قیاس اقترانی، احکام قضایا، صفحه ۷۲ تا ۸۰)

نتیجه قیاس گزینه «۲» به این ترتیب خواهد بود که بعضی الف ب است، هیچ ب ج نیست، پس (بعضی الف ج نیست) و تداخل آن «هیچ الف ج نیست» نتیجه مطلوب را ایجاد می‌کند.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: هیچ الف ب نیست، هیچ ب ج نیست که نتیجه آن نامعتبر است. (شرط اول را ندارد)

گزینه «۳»: بعضی الف ب نیست، هر ب ج است نتیجه: بعضی الف ج نیست.

گزینه «۴»: بعضی الف ب است، هیچ ب ج نیست. نتیجه: بعضی الف ج نیست.

۱۶۸-

(ناهید پوهریان، قیاس اقترانی، ترکیبی)

در گزینه «۱» نتیجه سالبه جزئی می‌شود بنابراین عکس لازم‌الصدق ندارد و در گزینه دوم نتیجه به صورت بعضی غیر ب الف نیست خواهد بود که در صورت عکس نتیجه می‌شد ما را به نتیجه مطلوب برساند، در گزینه سوم هم قیاسی نامعتبر است و گزینه چهارم گزینه صحیح است و آن به ترتیب مقدمه اول: بعضی ج الف است. مقدمه دوم هیچ ج غیر ب نیست که نتیجه مطلوب یعنی بعضی الف غیر ب نیست به دست می‌آید.

۱۶۹-

(ناهید پوهریان، قیاس اقترانی، ترکیبی)

نتیجه قیاس در گزینه اول هیچ الف ج نیست می‌باشد و نامعتبر است. که عکس آن هم می‌شود هیچ ج الف نیست و با قیاس مورد نظر دارای نتیجه یکسان نیست. در گزینه دوم هم نتیجه و تناقض آن نیز نتایج نامعتبر هستند و از طرفی نتیجه یکسانی با قیاس مطلوب ما ندارند.

در گزینه سوم نتیجه قیاس هیچ الف ج نیست که نتیجه‌ای معتبر و تداخل آن نتیجه با قیاس مطلوب دارد و در گزینه چهارم نیز نتیجه قیاس هیچ الف ج نیست می‌باشد که تضاد آن نیز که هر الف ج است نیز با نتیجه قیاس مورد نظر یکی نمی‌باشد.

۱۷۰-

(سیرممر مرئی ریثانی، قیاس اقترانی، صفحه ۷۷ تا ۷۹)

در مورد الف، شرط نخست یعنی سالبه نبودن هر دو مقدمه رعایت نشده است.

در مورد ب، حد وسط در هر مقدمه علامت منفی دارد.

در مورد د، شرط سوم اعتبار قیاس رعایت نشده است.